[2024] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 963: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 764

ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ਕੂਰ

(2019 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 26454)

10 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਚਾਹੇ ਯੂ.ਪੀ. ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2)(ਏ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟੈਸਟ

ਯੂ.ਪੀ. ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1954- ਧਾਰਾ.5(2)(ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ.49 ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ "ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਏ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ "ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੈਧ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਯਾਨੀ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ - ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰੱਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੱਕਬੰਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਿਲੇਗਾ - ਪਰ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰੱਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ - ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੱਕਬੰਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ

ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ 09.08.2016 ਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਪਰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ - ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 09.08.2016 ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 10, 11]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਨਿੰਗਵਾ ਬਨਾਮ ਬਾਇਰੱਪਾ [1968] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 797: (1968) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 797 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੂਬੇ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ [1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 339 : (1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 535; ਦੁਲਾਰੀਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਜਨਾਰਦਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [1990] 1 ਐਸਸੀਆਰ 799 : ਏਆਈਆਰ 1990 ਐਸਸੀ 1173; ਰਾਮ ਸਕਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੋਸਮਤ ਮੋਨਾਕੋ ਦੇਵੀ [1997] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 357 : (1997) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 192 – ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਯੂਪੀ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ 1954; ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਯੂਪੀ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਏ); ਯੂਪੀ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 49; ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227; ਰੱਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ; ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ; ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ; ਧੋਖਾਧੜੀ; ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ; ਨਕਲ; ਘਟਾਉਣਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 26454 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

2019 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀਐਮਐਸ ਨੰਬਰ 93 ਵਿੱਚ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 02.08.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਰਾਏਜ਼ਾਦਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸਾਰਥਕ ਰਾਏਜ਼ਾਦਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਵਿਆ ਰਾਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅੰਸਾਰ ਅਹਿਮਦ ਚੌਧਰੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਨਸ ਚੌਧਰੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰਯਾਬ ਅਲੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੇਹਲਾ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਕੂਰ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼

ਆਦੇਸ਼

1. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਯੂ.ਪੀ. ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1954 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 5(2) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

2. ਕੀ, ਧਾਰਾ 5(2) (ਏ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਚੱਕਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਕਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

3. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 02.08.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਐਮ/ਐਸ) ਨੰ. 93/2019 ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ "ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ" ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਕਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੱਕਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ "ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਵੇ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੇ ਉਲਟ।

4. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਪਿੰਡ-ਬਸੀਦੀ ਖਾਦਰ, ਪਰਗਨਾ-ਮਨਲੋਰ, ਤਹਿਸੀਲ-ਲਸਕਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ, ਖੱਟਾ ਨੰਬਰ 154 ਅਤੇ 154ਏ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

i. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇੱਕ ਇਲਾਹੀਬਖਸ਼ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਸਨ- ਸ਼ਫੀ, ਗਫੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕੂਰ (ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ)। ਇਲਾਹੀਬਖਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਫੀ ਦੀਆਂ 3 ਧੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਹਨੀਫਾ) ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ।

ii. ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ, ਗਫੂਰ ਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਅਰਥਾਤ ਵਕੀਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਭਾਵ ਸ਼ਕੂਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ।

iii. ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
iv. ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 2009 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ-ਵਕੀਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 (ਹਨੀਫ਼ਾ) ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਗਫੂਰ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਕਲ ਕਰਕੇ, ਵਕੀਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 03.08.2016 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਹਿ-ਕਾਰਜਕਾਲ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ।
V. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 (ਹਨੀਫ਼ਾ) ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 09.08.2016 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਤਬਾਦਲਾਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5. ਫਿਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ 09.08.2016 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਲਕਸਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1-ਹਨੀਫਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2-ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. 09.09.2016 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਏਕੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(2) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ-

(ਏ) ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ, ਹਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸੋਧ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹਰ ਹੁਕਮ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਅ) ਅਜਿਹੀ ਕਟੌਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਕਵੇਂ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ।

7. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 26.09.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਗੱਲ ਭਾਰੂ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲਕਸਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਹਰਿਦੁਆਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 22.11.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲਕਸਰ ਦੇ 22.11.2018 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 02.08.2019 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲਕਸਰ ਦੇ 22.11.2018 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਲਕਸਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਹਰਿਦੁਆਰ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੂਬੇ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 535 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ "ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) (ਏ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ' ਅਤੇ 'ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ'

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿੰਗਵਾ ਬਨਾਮ ਬਾਇਰੱਪਾ (1968) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 797 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਾਂ ਦਾਗੀ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵੈਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। "ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮੰਨਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ' ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਉਸਦੀ' ਚੋਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੰਪਰਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।" (ਕਲੋ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਅਤੇ ਐਨ.ਡਬਲਯੂ. ਰਾਇ.) [(1871) ਐਲਆਰਐਸ 7 ਐਕਸ 26, 34]।

5. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਰੱਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਲਾਰੀਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਜਨਾਰਦਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਏਆਈਆਰ 1990 ਐਸਸੀ 1173, ਨਿੰਗਵਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੂਬੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ "ਅਯੋਗ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਮ ਸਕਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੋਸਮਾਤ ਮੋਨਾਕੋ ਦੇਵੀ (1997) 5 ਐਸਸੀਸੀ 192 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੈਧ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ

ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਭਾਵ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰੱਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੱਕਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰੱਦ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਹੋਣ ਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਰੱਦ ਹੋਣ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੱਕਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

11. ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ 09.08.2016 ਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਪਰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੂਬੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 09.08.2016 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 02.08.2019 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

13. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ।

+ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ